Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U001283

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 19-03-2024

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ковальчук Анастасія Сергіївна
2. ANASTASIIA S. KOVALCHUK

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5817-4172

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 19-03-2024

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача: Другий апеляційний адміністративний суд

Код за ЄДРПОУ: 42256976

Місцезнаходження: майдан Театральний, 1, Харків, Харківський р-н., 61057, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 2023-44 ID4405

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, буд. 77, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, буд. 77, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.21.01

Тема дисертації:

1. Фінансово-правове регулювання платіжних систем в Україні

2. Financial and legal regulation of payment systems in Ukraine

Реферат/анотація:

1. У дисертації виконано теоретичне узагальнення та міститься нове вирішення наукового завдання, яке полягає у висвітленні особливостей механізма фінансово-правового регулювання платіжних систем в Україні після прийняття й введення в дію нового законодавства про платіжні послуги. В дисертації на основі аналізу та узагальнення наукових праць та нормативно-правових актів запропоновано новий підхід до розгляду поняття «платіжна система» як своєрідної правової форми, зміст якої висвітлюється через її складові елементи, а сутність розкривається за допомогою позначення основної функції – надання платіжних послуг. З огляду на суттєве оновлення національного законодавства України в сфері надання платіжних послуг вказано на зміну акценту в розумінні сутності поняття «платіжна система» зі здійснення переказу коштів (як було раніше) на виконання платіжних операцій (новий підхід). Підкреслено, що термін

«платіжні послуги» є ширшим за змістом відносно пов'язаних з ним понять «платіжні операції» та «переказ коштів». Сформульовано в контексті ідентифікації суб'єктів платіжної інфраструктури визначення платіжної системи як персоніфікованої організаційно-правової форми діяльності з надання платіжних послуг. В перебігу розгляду питання про класифікацію платіжних систем запропоновано їх поділ за таким юридичним критерієм як державна легітимація платіжних сервісів на: 1) системи альтернативних (нерегульованих, неофіційних, нелегальних, неформальних, традиційних тощо) грошових переказів, що мають різні назви, форми прояву та механізми функціонування та, 2) платіжні системи створення яких пов'язується з державою, її фундаторською, організаторською та регуляторною функціями, що знаходять свій прояв у формуванні та адмініструванні платіжної інфраструктури, що забезпечує потреби публічних фінансів. Окреслено авторське уявлення про періодизацію правового регулювання платіжних систем в Україні. Вказано на подвійний характер поточного етапу юридичного впорядкування сфери платіжного ринку, коли з одного боку послідовно продовжується реалізація курсу на євроінтеграцію, поглиблення пристосування національної моделі платіжних сервісів до вимог acquis ЄС та міжнародних стандартів, а з іншого – здійснюється корегування законодавства відповідно до умов воєнного стану. Висловлено прогноз щодо специфіки наступного етапу правового регулювання платіжних систем в Україні, сутність якого буде полягати у скасуванні введених обмежень у роботі платіжних систем після завершення дії режиму воєнного стану та запровадження перехідного періоду задля пристосування національних платіжних сервісів до їх функціонування як частини Єдиної зони платежів у євро (SEPA) у мирний час згідно міжнародним стандартам та післявоєнним економічним умовам. Застосовано науковий підхід до висвітлення особливостей правового регулювання платіжних систем з позицій фінансово-правового інституту грошового обігу та наведені аргументи проти доктринальних концепцій окремого правового інституту платіжних систем чи підгалузі банківського права - платіжного права через їх дискусійність та недостатню обґрунтованість. Сформульовано авторське визначення поняття механізму фінансово-правового регулювання платіжних систем як сукупності взаємопов'язаних юридичних засобів, за допомогою яких забезпечується стабільне впорядкування суспільних відносин в сфері надання платіжних послуг, що закріплює правовий статус їх суб'єктів, розкриває правову природу й окреслює коло прав та обов'язків таких осіб, визначає види та умови настання юридичної відповідальності, як інструмента запобігання вчиненню відповідних правопорушень. Наведено загальну характеристику механізму фінансово-правового регулювання платіжних систем, якому властиве застосування всіх можливих видів правових норм, що вказує як на його інструментальну складність, так і гнучкість використовуваних засобів. Здійснено поділ учасників правовідносин, що пов'язані з організацією та функціонуванням платіжних систем на: 1) суб'єктів платіжних правовідносин (суб'єктів правових відносин у платіжній системі) та, 2) суб'єктів, які є дотичними до таких правовідносин (органи, що здійснюють правове регулювання таких відносин та реалізують функції їх адміністрування, у тому числі - контрольні). Узагальнені повноваження Державної казначейської служби України, які запропоновано поділяти на ті, що стосуються: 1) діяльності цього центрального органа виконавчої влади як учасника платіжного ринку і, 2) усіх інших аспектів його організації та функціонування. Описано модель функціональної взаємодії публічно-фінансової платіжної інфраструктури «СЕП НБУ-ДКСУ» та специфічної платіжної субінфраструктури «ДКСУ-банки» в сфері розрахунково-касового обслуговування розпорядників і одержувачів бюджетних коштів, а також інших клієнтів відповідно до законодавства, вказано на існування операційної спеціалізації вказаних вище надавачів платіжних послуг.

2. The dissertation research provides a theoretical generalization and contains a new solution to the scientific problem, which is to highlight the features of the mechanism of financial and legal regulation of payment systems in Ukraine after the adoption and introduction of new legislation on payment services. In the dissertation, based on the analysis and generalization of scientific works and normative legal acts, a new approach to the consideration of the concept of "payment system" as a kind of legal form is proposed, the content of which is highlighted through its constituent elements, and the essence is revealed using the designation of the main function-the provision of payment services. Taking into account the significant update of the national legislation of Ukraine in the field of providing payment services, it is indicated that the emphasis in understanding the essence

of the concept of "payment system" is on transferring funds (as it was before) to perform payment operations (a new approach). It is emphasized that the term "payment services" is broader in meaning in relation to the related concepts of "payment operations" and "transfer of funds". The definition of the payment system as a personalized organizational and legal form of activity for the provision of payment services is formulated in the context of identifying payment infrastructure entities. During the consideration of the classification of payment systems, it is proposed to divide them according to such a legal criterion as the state legitimation of payment services into: 1) systems of alternative (unregulated, unofficial, illegal, informal, traditional, etc.) money transfers that have different names, forms of manifestation and mechanisms of functioning, and, 2) payment systems whose creation is associated with the state, its founding, organizational and regulatory functions, which find their manifestation in the formation and administration of payment infrastructure that meets the needs of Public Finance. The author's idea of periodization of legal regulation of payment systems in Ukraine is outlined. It is pointed out the dual nature of the current stage of legal regulation of the payment market sphere, when on the one hand the implementation of the course towards European integration continues consistently, the deepening of the adaptation of the national model of payment services to the requirements of the EU acquis and international standards, and on the other hand, the legislation is being adjusted in accordance with the conditions of martial law. A forecast was made regarding the specifics of the next stage of legal regulation of payment systems in Ukraine, the essence of which will be to cancel the imposed restrictions on the operation of payment systems after the end of the martial law regime and the introduction of a transition period to adapt national payment services to their functioning as part of the single euro payment zone (SEPA) in peacetime in accordance with international standards and post-war economic conditions. A scientific approach is applied to the coverage of the peculiarities of legal regulation of payment systems from the standpoint of the financial and Legal Institute of monetary circulation, and arguments are given against the doctrinal concepts of a separate legal institution of payment systems or a sub-branch of banking law - payment law due to their discussion and insufficient validity. The author's definition of the concept of the mechanism of financial and legal regulation of payment systems as a set of interrelated legal means by which a stable ordering of public relations in the sphere of providing payment services is ensured, which establishes the legal status of their subjects, reveals the legal nature and outlines the range of rights and obligations of such persons, defines the types and conditions of legal liability as a tool for preventing the commission of relevant offenses. A general description of the mechanism of financial and legal regulation of payment systems is given, which is characterized by the application of all possible types of legal norms, which indicates both its instrumental complexity and the flexibility of the means used. Participants in legal relations related to the organization and functioning of payment systems are divided into: 1) subjects of payment legal relations (subjects of legal relations in the payment system) and, 2) subjects that are tangent to such legal relations (bodies that carry out legal regulation of such relations and implement the functions of their administration, including control ones).

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Ковальчук А.С. Про деякі теоретичні питання класифікації платіжних систем. Право та інноваційне суспільство. // Б. 2021. № 2 (17). С. 125-132.
- 2. Ковальчук А.С. Про визначення поняття «платіжна система» в контексті змін чинного законодавства України. Право та інновації. // Б. 2022. № 1 (37). С. 16–21.

- 3. Ковальчук А.С. Платіжна система як правова форма. Юридичний науковий електронний журнал. // Б. 2023. № 4. С. 793-795.
- 4. Kovalchuk A.S. On The Situation And Certain Issues Of Approximating The Legislation Of Ukraine On Payment Systems To The European Union Legislation. European Reforms Bulletin. 2021. № 4. Pp. 25-31.
- 5. Ковальчук А.С. До питання про типологію платіжних систем за законодавством України. Правові засади діяльності правоохоронних органів: до міжнар. дня прав людини та 70-річчя з дня 70-річчя з дня ухвал. Загальної декларації прав людини: зб. ст., тез наук. доп. за матеріалами V Міжнар. наук. -практ. конф. (м. Харків, 10 груд. 2018 р.). м. Харків: Точка, 2018. С. 42-44.
- 6. Ковальчук А.С. Про деякі аспекти правового захисту карткових рахунків у сучасних електронних платіжних системах. Сектор безпеки України: актуальні питання науки та практики: зб. наук. праць за матеріалами VI Міжнар. наук. -практ. конф. (м. Харків, 18 квіт. 2018 р.). Харків: Точка, 2018. С. 54-55.
- 7. Ковальчук А.С. До питання про систему нормативно-правових актів, які регулюють платіжні системи в Україні. Правові засади діяльності правоохоронних органів: зб. наук. пр. за матеріалами IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків,15 груд 2017 р.). Харків: Точка, 2017. С. 8-10.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0111u000965

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Алісов Євгеній Олександрович

2. YEVHENII O. ALISOV

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, буд. 77, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Токарєва Катерина Олегівна

2. Kateryna O. Tokarieva

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7891-226X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Заклад вищої освіти "Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая"

Код за ЄДРПОУ: 19359117

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 7, корп. 2, Київ, 04025, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ковалко Наталія Миколаївна

2. Nataliya M. Kovalko

Кваліфікація: д. ю. н., доц., 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5550-9267

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 60, Київ, 01033, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ісаєв Арсен Миколайович

2. Arsen M. Isaiev

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9982-0572

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, буд. 77, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Котенко Артем Михайлович
2. Artem M. Kotenko

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0790-2512

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, буд. 77, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Дмитрик Ольга Олександрівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Дмитрик Ольга Олександрівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Лейба Людмила Василівна
Реєстратор	УкрІНТЕІ
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна